

4576*011-01/25-01/06*1*251-80

KLASA: 011-01/25-01/06
URBROJ: 251-80-27-25-1
Zagreb, 14. srpnja 2025.

Na temelju članka 24., stavka 1. Statuta Grafičkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (pročišćeni tekst od 1. srpnja 2024. godine), a u svezi sa Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/2022), Hrvatskom deklaracijom o otvorenom pristupu (2012.), Hrvatskim planom za otvorenu znanost Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (2025.), te Politikom otvorene znanosti Sveučilišta u Zagrebu (2024.), na 9. redovitoj sjednici Fakultetskoga vijeća Sveučilišta u Zagrebu Grafičkoga fakulteta u ak. god. 2024./2025., održanoj 14. srpnja 2025. donesena je

POLITIKA OTVORENE ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU GRAFIČKOGA FAKULTETA

Politika otvorene znanosti Grafičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (dalje u tekstu Fakultet) prepoznaje otvorenu znanost kao suvremeni okvir za unapređenje znanstvene izvrsnosti, transparentnosti, uključivosti i odgovornog društvenog djelovanja. Ova politika usklađena je s Hrvatskim planom za otvorenu znanost, usvojenim 2025. godine, relevantnim nacionalnim zakonodavstvom, uključujući Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju iz 2022. godine, te strateškim smjernicama Europske unije, kao što su Plan S, European Open Science Cloud (EOSC) i program Horizon Europe.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja kontinuirano promiče otvorenu znanost kroz nacionalne inicijative i strateške dokumente. Usvajanjem Hrvatskog plana za otvorenu znanost 2025. godine, Hrvatska je službeno definirala nacionalnu politiku otvorene znanosti i dodatno se uskladila s europskim i međunarodnim standardima. Nacionalna razvojna strategija do 2030. (NN 13/2021) i Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/2022) naglašavaju važnost otvorene znanosti, javne dostupnosti rezultata istraživanja te povezivanja akademskog, istraživačkog i poslovnog sektora. Politike otvorenog pristupa razvijaju se od 2012., a dodatno su podržane zakonima koji reguliraju arhiviranje i dostupnost znanstvenih radova te ponovnu upotrebu informacija u javnom sektoru.

Otvorena znanost, sukladno [Hrvatskom planu za otvorenu znanost](#) (Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih, Republike Hrvatske iz svibnja 2025. godine), predstavlja skup načela i praksi kojima je cilj učiniti znanstvena istraživanja dostupnima, ponovno upotrebljivima i djeljivima za dobrobit znanstvenika i društva. Ona osigurava dostupnost i ponovnu provjeru znanstvenih rezultata, uključivost, pravednost i održivost u stvaranju i dijeljenju znanja.

Otvorena znanost podrazumijeva otvaranje cjelokupnog istraživačkog procesa, provođenje znanosti i razmjenu informacija na otvoren i suradnički način, čime se omogućuje sudjelovanje i korištenje rezultata istraživačkih aktivnosti na transparentan način. Osim otvorenog pristupa publikacijama i podacima, otvorena znanost obuhvaća otvorene procese stjecanja znanja, znanstvene komunikacije, popularizacije znanosti, otvorenog dijaloga, recenzijskog postupka, evaluacije, formata, standarda, infrastrukture, softverskih kodova, obrazovanja.

Polazeći od navedenog koncepta, provedbom politike otvorene znanosti, Fakultet ima za cilj osigurati široku dostupnost rezultata istraživanja, omogućiti pristupačnost znanstvenih radova i pratećih podataka svim relevantnim sudionicima, poticati otvoreno dijeljenje korištenih metoda i postignutih rezultata, olakšati suradnju i povezivanje među znanstvenicima, istraživačkim ustanovama i širom zajednicom, ubrzati nastanak novih ideja i tehnoloških rješenja. Cilj ove politike je osigurati otvoreni pristup znanstvenim publikacijama i istraživačkim podacima nastalim u okviru znanstveno-istraživačkog rada na Fakultetu, potaknuti otvoreno dijeljenje znanja i suradnju među istraživačima, te unaprijediti znanstvenu komunikaciju i popularizaciju znanosti u javnosti. Otvorena znanost promatra se kao sredstvo za jačanje znanstvene izvrsnosti, transparentnosti i odgovornosti prema zajednici.

Fakultet promiče načela otvorenosti, ponovne upotrebljivosti, transparentnosti, interoperabilnosti, uključenosti i pravednosti. Znanstveni rezultati objavljuju se u slobodno dostupnim formatima koji omogućuju njihovu provjeru, ponovnu uporabu i povezivanje s drugim izvorima podataka i znanja. Istraživački procesi provode se na jasan i suradnički način, uz poštovanje etičkih i profesionalnih standarda.

Fakultet potiče interdisciplinarnu i međunarodnu suradnju, dijeljenje metodologija i rezultata te povezivanje s nacionalnim i europskim infrastrukturnim projektima otvorene znanosti.

Prilikom objavljivanja znanstvenih radova, istraživači su dužni prikazati izvor financiranja i institucionalnih afilijacija u svim znanstvenim publikacijama i projektima. U skladu s načelima otvorene znanosti, istraživači se potiču objavljivati znanstvene radove kroz različite modele otvorenog pristupa:

- **Zeleni otvoreni pristup (Green Open Access):** Autori će pohranjivati prihvaćene verzije rukopisa (post-print) u institucionalne ili tematske repozitorije, uz poštivanje embarga koji propisuju izdavači. Prednost će imati repozitoriji usklađeni s FAIR principima.
- **Zlatni otvoreni pristup (Gold Open Access):** Kada je moguće, znanstveni radovi će biti objavljeni u časopisima s otvorenim pristupom koji omogućuju trenutno i besplatno preuzimanje cjelovitog teksta rada. Troškove objave (APC – article processing charges), pokrivaju istraživači kroz projektna financiranja.
- **Dijamantni otvoreni pristup (Diamond Open Access):** Prednost će se davati časopisima koji nude otvoreni pristup bez naplate troškova autorima i čitateljima, čime se dodatno podržava ravnopravna dostupnost znanja.

Publikacije Fakulteta objavljuju se prema spomenutim modelima otvorenog pristupa. Završni, diplomski i doktorski radovi objavljuju se u putem nacionalnih repozitorija (Digitalni

akademski arhivi i repozitoriji - Dabar) dok se radovi publicirani u znanstvenom časopisu ACTA GRAPHICA Journal objavljuju i putem nacionalnog portala HRČAK.

Temeljna načela politike uključuju otvorenost, što znači da svi rezultati istraživanja financiranih iz javnih sredstava moraju biti javno dostupni bez nepotrebnog odgađanja. Ponovna upotrebljivost osigurava da istraživački podatci i publikacije budu objavljeni u formatima koji omogućuju njihovu analizu i daljnju uporabu. Transparentnost se postiže osiguravanjem pristupa korištenim metodama, protokolima i alatima, dok interoperabilnost podrazumijeva usklađenost s otvorenim standardima, metapodacima i infrastrukturom. Uključivost i suradnja promiču sudjelovanje različitih dionika, studente i širu javnost, a evaluacija i vrednovanje potiču otvorene i kvalitativne modele vrednovanja znanstvenog rada.

Fakultet koristi nacionalne i sveučilišne infrastrukturu za otvorenu znanost, uključujući institucijske repozitorije kao npr. Dabar, portal HRČAK, sustav CroRIS za upravljanje istraživačkim informacijama.

Fakultet potiče korištenje licencija otvorenog pristupa, poput Creative Commons licenci, koje omogućuju slobodnu distribuciju i uporabu objavljenih materijala. Dobar primjer je korištenje repozitorija Dabar za pohranu radova i primjena Creative Commons licenci, što omogućuje veću vidljivost i ponovnu upotrebu znanstvenih rezultata.

Fakultet će nastojati kontinuirano poticati sudjelovanje istraživača na edukacijama i radionicama za istraživače i studente o načelima i alatima otvorene znanosti, u suradnji s nacionalnim centrima i inicijativama (npr. SRCE, IRB).

Politika otvorene znanosti Grafičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu usmjerena je na povećanje dostupnosti, transparentnosti i društvenog utjecaja znanstvenih istraživanja, u skladu s nacionalnim i europskim strateškim dokumentima i najboljim međunarodnim praksama.

Fakultet će prema potrebi revidirati i osuvremenjivati Politiku, u skladu s odredbama Sveučilišta u Zagrebu, Republike Hrvatske i Europske unije, kao i rezultatima njezine implementacije.

Politika otvorene znanosti Sveučilišta u Zagrebu Grafičkoga fakulteta je objavljena na mrežnim stranicama Fakulteta.

Dekan
prof. dr. sc. Klaudio Pap